

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:	Pretiuu insertiuniloru:	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ . 3 „ 50 „		

Catra onoratulu publicu romanu!

Biseric'a si scol'a! „In hoc signo vinces!“

Éca devis'a ce ne conduce.

Crucea si evangeli'a, credinti'a si doctrin'a, biseric'a si scol'a, nemicu mai salutariu si mai necesariu pentru noi, intr'o era atátu de molipsita, decátu a restabilí si inaltia prestigiulu acestoru elemente si institutiuni de cultura si de viétia.

Biseric'a este institutiunea, unde omulu afla possibilitatea si tóte conditiunile de a-si ridica mintea si inim'a la perfectiune, apropiandu-le de Ddiu, si totodata formandu-si gustulu in adeveratulu frumósu si sublimu; prin urmare biseric'a este singur'a institutiune, carea póte se satisfaca pe deplinu tóte necesitatile morali ale omului.

Nu separamu si nici nu ni este iertatu a separa biseric'a de scola, pentrucá nu putemu cugeta biseric'a adeverata fora scola, credintia, cruce, fora evangeli'a, fora cunoscinti'a si propagarea adeverului, a luminei; precum nu putemu cugeta nici scola izolata de biseric'a, adeca lumina, cunoscintia, fora directiune si perfectiune mai inalta, fora tendintia si apropiare a omului catra creatoriulu seu.

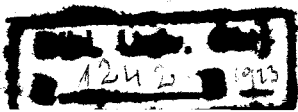
Aceste dóue venerabile asiediaminte deosebescu in forma si la vedere; in scopu ele au multa comuniune si identitate. Si un'a si alt'a luca, trebuie se luere, intru a propaga lumin'a, a perfectiuna pe omu si a-i procura tóta posibil'a fericire; biseric'a inriurindu mai multu prin cultur'a morala asupra inimei, scol'a mai multu prin cultur'a intelectuala asupra mintei; astfeliu un'a spriginindu si intregindu pe cea-lalta.

Fora de cultur'a morala, invetiamentulu publicu remane unilateralu si devine periculosu, lipsindu-i directiunea séu busol'a sublimitatii, incátu omulu de cultura intelectuala, dar fora cultur'a inimei, nu este decátu celu mai vicleanu si celu mai crudu dintre animale! Éca cuventulu, pentru care noi punemu in prim'a linia pretiulu celu mai mare pre biseric'a, ér scol'a, desí o punemu alaturea, o dámu in man'a, sub conducerea si egid'a ei.

Au fostu timpuri, candu biseric'a a statu singura, implinindu ambele chiamari facia de popórele crestine, cu deosebire la noi romanii. „Hic locus est materia virtutis, schola philosophiae,“ adeca: acestu locu, biseric'a, este materi'a virtutii, scol'a filosofiei, asia dice S. Crisostomu; éra Atanasiu celu mare, in cuventulu despre intrupare, numesce biseric'a unu feliu de gimnasiu universalu: „Totius universi sacrum quoddam gymnasium cognitionis Dei et spiritualis vivendi rationis.“ Si noi trebuie se recunóscemu, cá daca crestinismulu a facutu progrese necontestabile fórte mari, si a contribuitu mai multu la civilisatiunea omului, acést'a a facut'o si o face totdeuna prin biseric'a, prin sublimitatea moralei sale!

Intru adeveru, puterea de viétia a unei natiuni se manifesta prin credinti'a ei religiósá, credinti'a despre destinatele mai inalte si mai sublime ale omului in universu; éra credinti'a religiósá la crestini se manifesta prin amórea si devotamentulu pentru biseric'a, adeca pentru toti ómeni cari apartienu, si inaintéza la acelasi scopu sublimu.

Dar succesivminte, prin crescerea in dimensiuni fórte mari a bisericiei, si prin inmultirea trebuintieloru omenesci, scol'a a trebuitu se se redice langa biseric'a, si se imparta cu acést'a rol'a si chiamarea. Unde acésta impartire a fostu rationabila, si unde ambele au lucratu mana in mana, progresulu a fostu si se vede imbucuratoriu si fórte mare; popórele s'au perfectionatu si redicatu de asupra celorlalte; pe unde insa armoni'a intre biseric'a si scola, intre evangeli'a si invetiamentulu laicu nu s'a sustienutu; unde directiunile s'au instrainatu, acolo s'a ivitu retacirea, confusiunea a cuprinsu spiritele si tóte starile sociali au devenitu turburate!

B.C.

Istori'a e martora la distrugerea, ce a suferitu natiunile inea si celea mai puternice, candu li-a lipsitu séu a slabitu credint'ă religiósă intr'ensele. Chiar astadi, la noi in acésta patria, vai, câtu de pucinu respectu si devotiune au crestinii in lucrurile religióse si in materii de credintia. Ba, ce este si mai tristu, nici chiar cei ce se numescu preotii séu pastorii sufletesci ai poporului nu obsérva peste totu veneratiunea si pietatea cuvenita catra celea sante, in cari se cuprinde inalt'a chiamare a bisericei. Ei servescu la altarulu lui Cristosu, dar cu inim'a lor stau departe de Cristosu, séu dupre cum dice s. apostolu Paulu: „Marturisescu, cà sciu pre Ddieu, éra cu faptele lu-tagaduiescu.“ (Tit. I. 15). Implinirea detorintieloru preotiesci si pastorale la cei mai multi pornesce din ipoerisia, óri din invetiue reu, si numai la pucini isvoresce din spiritu de cultura religiósă morala si din adeverata convingere. Si acést'a, pentrucă preotiloru séu le lipsesce cu deplinitate studiulu trebuintiosu, séu cà cultur'a loru este mai multu mecanica si profana, si de felin nu, ori fórte pucinu teologica.

De aceea, credemu cà este la timpu si binevenitu unu organu specialu, pentru desteptarea si latirea ideiloru si a principiiloru religióse si morale. De aci, dela acestu puntu, trebuie se pornimu, daca voimu sinceru, ca se formamu poporulu, se-i inspiramu consciint'ă de sine, se-i perfectionamu mintea, se-i nobilitamu inim'a si se-i asiguramu o positiune mai buna, unu viitoriu mai fericitu! Amu fi doritu, si ne-amu bucurá din inima, daca iniciativ'a in acésta directiune ar fi luat'o altii cu mai multa esperintia, si poteri mai deprinse pe terenulu socialu-bisericescu si scolaru; dar daca n'au facut'o, detori'a nóstra este se-o facemu noi, dupre ale nóstre puteri, si éta noi nu pregetamu a-o face prin fondarea si edarea prezentei foi eclesiastice si scolastice: „Biserice'a si Scol'a.“

Scopulu si tendint'ă nóstra este in pucine cuvinte: a desteptá simtiulu religiosu moralu si respectulu cuvenitu bisericei si santeloru ei asiediaminte; a inaintá bunastarea scololoru si respective invetiamentulu poporalu, pentru scopulu culturei séu luminei celei adeverate nationale.

In specialu: Vom sustiené si aপরá autonomi'a si vadi'a bisericei;

Vom mantiené constitutiunea eclesiastica in spiritulu bisericei universale a resaritului si dupre praes'a ei;

Ne vom silí a dá cunoscintie si lamuriri specialí asupra doctrineloru si a disciplinei bisericesci? precum si notiuni din istori'a bisericei si din dreptulu ei canonicu;

Vom tiené contu de tóte evenimintele insemnate in biserice'a romana ortodoxa din ceci si din colo de Carpati, precum si de evenimintele mai importante din viétí'a religiósă la alte biserici crestine.

Pentru a usiorá diregator'ă predicatoriala a preotiloru, noi vom publicá in colónele acestei foi predice si omilie ocasionali.

Mai departe, in acestu diurnalu se vor publicá diferiti articli si scrieri de cuprinsu instructivu si de sciintia, din ramulu pedagogiei, alu sciintieloru naturali, alu higieni si din sfer'a economiei nationale si rurali, nu altminte si scrieri asupra didacticei precum si asupra organisatiunei si administratiunei scóleloru.

O ingrigire deosebita vom avé noi, conformu celoru atinse mai susu, pentru a stringe si sustiené legatur'a si armoni'a intre scola si biserica, aপরandu caracterulu confesionalu alu scóleloru in spiritu si dupa forma.

Despre tóte dispusetiunile consistoriali, privitorie la administratiunea si disciplin'a bisericesca si scolaria, vom dá preotiloru informatiuni si cunoscintie esacte.

Cunoscundu noi lipsele si neajunsele clerului si ale invetiatoriloru, un'a din principalele preocupatiuni ale nóstre va fi cestiunea imbunatatirei positiunei materiale a preotiloru si invetiatoriloru.

In foi'a „Biserice'a si Scol'a“ o rubrica separata sub titlulu de „Diverse“, va fi menita pentru noutati si notitie mai menunte de interesu publicu din tóte ramurile vietii.

Necesitatea acestei foi credemu cà este simtita si motivata si cu privintia la multele publicatiuni de interesu publicu, prescriese chiar prin lege si asia dara oficióse ale dieceseloru si partiloru loru organice constitutive, publicatiuni, pentru cari pona mai eri, diecesele sorori de Aradu si Caransebesiu se serviau de diurnalulu „Albina“ din Budapest'a, dupa acarui incetare asia credemu, cà acestesi parti ale bisericei nóstre cu asemenea folosu se voru poté servi de acésta foia, pentru care scopu venimu prin acést'a a o oferí si recomandá cu tóta onórea.

Nu potu fi admise in colónele acestui diurnalu polemiele personale, afora de polemiele scientifice, precum nici unu feliu de seriere contra bisericei si institutiuniloru ei canonice.

In vederea si pe temeulu acestei programe ne presentamu publiculu cetitoriu cu foi'a: Biserice'a si Scol'a“, recomandandu-o in bunavoint'ă sa si in celu mai caldurosu spriginu alu seu moralu si materialu.

Foi'a va esi odata in septemana, Duminec'a.

Abonamintele se facu cu pretiulu de 5 fl. v. a. pe anu; éra cu 2 fl. 50 cr. pe diumetate de anu, solviti inainte, totdeuna la inceputulu fiacărui semestru. Abonaminte pe timpu mai scurtu, tocmai pentru cà am pusu pretiulu atátu de eftinu si trebue sè facemu economie in timpu si in spese, nu potemu sè primimu. Totu din acésta cauza nici esemplarie a conto nu potemu sè damu.

Redactiunea.

Religiunea si influinta ei asupra omenimei.

„Inceputul inteleptiunii este frica domnului, credinta in Dumnezeu este inceperea precepturilor.“ (Pild. lui Solom. I. 6.)

Candu corabiariulu plutesce departe pre marea deschisa, si se vede de odata incungiuratu de o fortuna, ce prin valurile-i teribile i arunca nai'a in toate partile, si lu-amenintia cu nimicire totala; candu bolnavulu de morbu greu observa, ca toate ostenelele casniciloru sei si toate incercarile mediciloru, de a i ajuta, ca se se redice din patulu doreriloru sunt o ostenelela in daru; candu economulu, ce ascepta o recolta manosa, se trediesce intr'o buna demanetia, ca fructele osteneleloru sale de mai multi ani, combinatiunile sale impreunate cu acestea au disparutu, au peritu in urm'a unei calamitati naturali, careia au cadiutu victima tierinele sale; candu, cu unu cuventu, ori ce clasa a societatii se afla in periclu: numai la unu singuru medilocu si-pote lua refugiulu, si acestu medilocu este religiunea. Acest'a este unica arma, ce nu ne parasescé nici odata in lupt'a, ce avemu de a o lupta fiecare din noi in acesta mare plina de valuri si greutati de totu felulu, ce o numimu lume. Caci ce este tota vietia omenesca?

Nimicu alt'a, decatu teatrulu unei lupte continue contra totu felulu de elemente contrarie, ce amenintia pre omu acum de o parte, acum de alt'a cu pericole si calamitati.

Abia ajunge omulu pre lume, si prim'a sa activitate, prim'a sa resuflare si intempina indata pre contrarii sei, intempina frigulu, intempina caldur'a, fomea si setea, cari toate i cauzeza doreri preste doreri, cari toate luera mai multu, seu mai pucinu a-i detrage din puterea de vietia, si a-lu impedeca in desvoltarea sa, seu chiar a-lu nimici cu totulu. Cu catu inainteza cineva apoi in etate, cu atatú aceste rele se sporescu, inimicii i-se inmultiescu cu fiecare di, asia in catu candu ajunge la maiorenitate, si se esimeza de sub potestatea crescatoriloru sei, numerulu greutiloru vietii este foarte mare. Parasitu de parentii si conducetorii sei de pana acum este avisatu, ca de aci inainte se-si castige prin munc'a si prin sudorea sa cele necesarie pentru acoperirea trebuintieloru sale, cari in locu de a se impucina crescu potentiandu-se, cu catu inaintedia in etate. Dar ce se vedi, inca in primele sale intreprinderi — abstragendu dela multa sudore, ce o recere lucrulu seu si dela calamitatile, cu care nu arareori este acest'a impreunatu, candu este lucrulu gata, intempina greutati noue, productulu lucrului seu are de a tiené concurentia cu productulu altor'a, cari dispunu de puteri de lucru mai multe si mai bune seu in urm'a educatiunii loru, seu in urm'a impregiariloru mai favorabili, in cari traiescu, si astfeliu productulu seu in reportu cu munc'a si timpululu perdutu nu se pote remunerá, precum ar fi asceptatu.

In modulu acest'a incepu a se perde de odata o multime de ilusiuni, o multime de combinatiuni pentru viitoriu, si omulu este silitu a se intorce de nou acolo, de unde a plecatu, se cugete, se afle scaderile sale, se caute, se le reparedie, pentruca se pota tiené pre viitoriu lupt'a cu cei de sem'a sa. Dar acest'a pote ca nu ar fi nimicu facia de alte multe rele, de care este abundanta vietia omenesca. Astadi de exemplu ti-faci calcululu, ca mane se intreprindi cutare seu cutare lueru, te pregatesci din toate poterile, dar ce se vedi, mane te trediesci, ca esci balnavu, seu ti-more unu consangenu, seu te impedeca timpululu, seu vine o schimbare, prin care ti-perdi totu ce ti-ai potutu casciga pana acum seu altele de acesta natura, si asia candu se dici „domne ajuta,“ totu calcululu de ieri manedi numai are nici o valore. Ba mai multu, se intempla nu arareori ca omenii si chiar familii intregi sunt lovite prin cate unu incidentu asteliu, in catu munc'a de pre o vara se nimicesce intr'o sera, seu sudorea unei vietii intregi se perde intr'unu momentu. Astadi te pregatesci d. e. cum se intrebuintiedi ce ai cascigatu, si dici sufletului teu: „manea be si te veselesce,“ cu bogatulu din evangelia, er la nopte „se cere sufletulu dela tine.“

In lume ori unde te vei intorce, ori unde ti-vei arunca privirea, nu vei vede decatu o variatiune continua intre placere si dorere, intre bine si reu, intre abundantia si lipsa, intre fericire si nefericire. Vei pote face inse indata observarea, ca da, esista acesta variatiune; inse placerea, binele, abundantia si fericirea le vei afla foarte neinsemnate, ba chiar perdiendu-se facia de dorere, de reu, lipsa si nefericire. Si apoi nici aceste pucine bunatati nu le vei gasi curate, ci totdeuna impreunate cu mari ingrigiri, si te vei pote convinge iute de adeverulu cuvinteloru: „care desfetare lumescá remane neimpreunata cu grigea.“

Amu pote insira nenumerate greutati si calamitati, cu care are de a se lupta omulu in decursulu vietii sale atatu ca individu, catu si ca poporu; dar ne multumimu numai pe langa esprimarea assiomei: vietia este o cale plina de spini si valuri, cari spre a le pote invinge se recere o deosebita perseverantia si taria, ca se potemu dice si noi la finitulu nostru cu apostolulu „cu lupta buna m'am luptatu“ etc.

Desi vietia omenesca este plina de atat'a amaratiune, totusi esperientia ne aréta, ca totu au esistatu si esista omeni, cari suporta orice greutate cu barbatia. Nimicu nu este, ce ii aru pote impedeca in continuarea luptei loru, si toate le intempina cu curagiu si frunte serina, fara ca se ii-abata din directiunea spre desvoltare prin lupta unele seu alte obstacole. Vom afla inse foarte multi de acei'a, cari, candu intempina primul obstaculu, perdu din barbatia loru, se descurageza, cadu intr'o apatia, in desperare, ba de multe ori ajungu pana la stadiulu acel'a infioratoriu, de si-facu capetu vietii loru. Sinuciderile cele multe, cari au devenitu astadi unu lucru modernu mai cu sema in ora-

siele mari, si apat'ia, in carea au cadiutu si cadu unele popóre credemu, cà rectificã din destulu cele de sus.

Constatandu astfeliu faptulu, cà in societatea omenésca exista in adeveru o diferintia între ómeni, si cà in viétia intimpinamu omeni „mari“ si „mici de sufletu,“ originea acestei diferintie nu o vomu poté aflá airea, decâtu numai in religiune. Omulu adeveratu religiosu este, si remane mare in totu decursulu vietii sale. Tóta fericirea: càta póte esistá pre pamentu, nu o vei poté aflá nicairi in lume, decâtu numai la densulu. Cu càtu religiunea petrunde mai adencu in omu, cu atátu este mai departe de orice reu si mai aprópe de fericire, pentru-cà acésta arma este mai puternica de càtu „aurulu si aram'a sunatória,“ nu parascesce pre omu in nici unu momentu si lu- face superioru si invingetoriu asupra ori carui inimiicu alu seu; pentru cà „Celu ce me va ascultá pre mine, va locuí spre nadejde, si se va odichní fara frica de totu reulu (Pild. lui Solom I. 33.) si „Domnulu da intieleptiune, si dela faci'a lui ese cunoscenti'a si scienti'a“ (Pild. lui Solom. II. 6.)

Cu càtu cineva este mai pucinu religiosu, cu atátu este mai neajutatu in viétia si faptele sale, cu atátu este mai espusu pericoleloru vietii, pre cari, precandu celu religiosu le supórta cu barbatia, celu mai pucinu religiosu se descurangéza, cade in apatia, pentru cà „cãile necredintiosiloru sunt intunecate, cà nu sciu, cum se impdeca“ (Pild. lui Solom. IV. 19.) si blestemulu Domnului in casele celoru necredintiosi, ér curtile dreptiloru se binecuventa.“ (Pild. lui Solom. III. 33.)

Acestu adeveru lu-demustra pre deplinu si filosof'ia antica. „Bonus vir sine deo nemo est.“ (Fara credintia in Domnedieu nimenea nu este omu bunu) dice Seneca (epist. 41.). Quintilianu se exprima in privinti'a acést'a in urmatoriulu modu: „Qui vera fide induerit, facile easdem, quae virtutes docent, artes accipiet. Brevis est institutio vitae honestaeque, si credas.“ (sufletulu petrunsu de adeverata credintia invétia usioru a fi virtuosu, si mediloculu celu mai securu de a ne face onorabili si fericiti nu este altulu de càtu credinti'a. Inst. orat. liber XII. c. 11.).

Fiendu deci unu adeveru constatatu pre deplinu prin o experientia indelungata a némului omenescu, cà religiunea este unic'a arma, cu carea omulu supune sub piciórele sale pre toti contrarii sei, si cà ea este singurulu foculariu, din care purcede si se revérta asupra omului tóta fericirea, la carea se póte inaltia; se ne incercamu a tractá — încátu ne este posibilu; ce este religiunea, in ce reportu sta cu viétia spiri-tuale a omului, si ce influentia are asupra desvoltarei si bunastarei omenimei?

Mai nainte de a intrá in tractatulu nostru, credemu a fi necesariu se insemnãmu cumca cuventulu „religiune“ este unu cuventu straplantatu in limb'a bisericésca din filosof'ia antica. In sant'a scriptura notiunea religiune se exprima prin „frie'a domnului,“ „cre-

dintia,“ „sperantia in Ddieu,“ „cinstirea lui Ddieu,“ „evlavia“ si altele. Toti acesti termini inse exprima numai nescie notiuni mai inferióre, si numai parti seuu momente ale notiunei religiune, carea ca o notiune generale le invólva si le contine pre tóte in sine, din care cauza cuventulu „religiune“ s'a adoptatu de terminu tehnicu mai de tóte popórele crestine.

Sub religiune intielegemu in genere referinti'a, in care se crede omulu a vietii cu Dumnedieu. Dupa cum este acésta referintia, proprietate a unui singuru individu, seuu a unui poporu, deosebimu religiune subiectiva si religiune obiectiva. Precum observamu la fiecare omu, cà are o religiune, asia observamu si in mare, cà nu a existatu si nu esista poporu, carele se nu aiba religiune. Cuvintele cele classice ale lui Cicerone: „Itaque ex tot generibus nullum est animal praeter hominem, quod habeat notitiam aliquam dei, ipsisque in hominibus nulla gens est neque tam immansueta, neque tam fera, quae non, etiamsi ignoret, qualem habere deceat, tamen habendum sciat.“ (Intre tóte soiurile de vietati numai omulu senguru are o cunoscentia órecarea despre Ddieu, ér între ómeni nu este nici unu poporu atátu de uitatu de sene si atátu de selbatecu, carele se nu scie, cà are Ddieu, chiar si daca nu ar cuprinde, cum este acel'a. (Cic. de legg. I. 8.) exprima unu adeveru, dechiaratu de experientia de neresturnaveru, cà religiunea este in viétia omenimei unu ce nedespartibilu de omu, ea apare in lume de odata cu omulu, si nu va incetá pana atunci, pana candu nu va incetá acest'a.

Desi aflamu religiune preste totu pre acolo, pre unde vietuescu ómeni, totusi form'a, in care apare ea este fórte diferita. Dupre impregiurarile, in cari traiescu singuratecii individi si singuratecele popóre, dupa gradulu loru de cultura si dupa medilócele, ce le stau la dispusetiune in acésta privintia, unii sintipuescu pre Ddieu si referinti'a loru cu densulu intr'unu modu, altii intr'altulu. Momentele generali inse, cari formédia notiunea religiune cum: esistenti'a unei fientie supreme, necesitatea omului de a intrá si a traí in legatura cu acésta fientia suprema, si necesitatea formarei unei societati cu scopu de a promová referinti'a între omu si acésta fientia suprema prin unu cultu comunu, prin latirea doctrinelor ei etc. le aflamu inse preste totu. De unde dara urméza, cà religiunea este unu fenomenu universalu, este elementu de viétia, este parte constitutiva a vietii omenesci, este viétia insasi.

(Va urmá).

Originea si insemnatatea ceremonieloru botezului cu practic'a lui.

Ceea ce forméza sublimulu in biseric'a ortodoxa de resaritu, si o inaltia mai pre susu de tóte celelalte biseric'i crestine, este cultulu ei sacramentalu si ceremonialu. In viétia crestinului nu este nici unu casu mai momentosu pe care biseric'a

se nu-lu destinga si santiésca prin unu actu de cultu solenn plinu de viétia si frumsetia.

Cristosu a datu la dispusetiunea bisericeii asiédiaminte, dupre care ea comunica membriloru sei prin semne visibile darulu lui Ddieu celu nevediatu, adeca principiulu vietii regenerate. Ca midilóce in a transmite darurile sale, fora de cari omulu nu e capabilu de a-se indreptá si mantú, càci totu ce este bunu in noi vine numai dela darulu lui Ddieu in Iisusu Cristosu, uniculu justificatoriu si rescumperatoriu alu nostru, elu a preferitu elementele celea mai simple si comune, precum ap'a, panea, vinulu, oleulu, punerea manelor. Séu dupre cum dice S. Ioanu gura de auru, Iisusu Cristosu nu ni-a transmisu decâtu lucruri spirituale, in sa prin midilocirea lucrurilor corporale. Sufletulu fiindu unitu cu corpulu, omulu este corporalu pentru aceea Iisusu Cristosu a comunicatu darurile sale corporalmente, adeca prin midilóce corespondietórie la natur'a omului.

In eserciarea acestoru midilóce, prin cari noi putemu totdeuna a ne uní cu Cristosu si a-lu avea in fiinti'a nostra, biseric'a n'a remasu indiferenta; ea a imaginatu si a alesu formele de cultu celea mai sublime si maiestóse, precum si Ddieu este supremulu si celu mai maiestosu idealu alu nostru. Astfelu, vedemu noi, preste totu in biseric'a orientala, formele de cultu simbolice, ca celea mai corespondietorie ideei de Ddieu, prin cari ratiunea umana represinta in lucrari simbolice, ce ea nu póte se arate in concretu. Simbolismulu, putemu dice, constitue partea cea mai frumósa in cultulu bisericeii crestine, si a voi delaturarea simbolismiloru din biserica, ar insemná lips'a ideei sublimului, si a voi ca omulu insusi se renuncia la puterea sa imaginaria.

Intre lucrurile simbolice din biseric'a crestina, cea mai venerabila, mai vechia si mai momentósa este tain'a séu misterulu botezului. Crestinismulu nu e o religia particulara, proprietatea unui poporu anumitu, precum religi'a judeiloru erá numai a judeiloru, si religi'a romaniloru antici erá proprietatea statului romanu. Crestinismulu este o religia universalá si accesibilá pentru tóte popórele. De aceea, elu nu a respinsu neconditionatu ceremoniele judaice, din contra a primitu unele forme chiar si din ceremoniele religiuniloru pagane, in sa schimbandu ideí'a si spiritulu loru in spiritulu si dupre ideí'a crestinismului. Astfelu este si ritulu séu ceremoni'a botezului.

Dupre intielesulu seu literalu, cuventulu botezu deriva dela grecesculu *baptizma*, si insemnéza *cufundare*. Spalarea ori cufundarea in apa ca semnulu curatiei, este o datina vechia ce apartiene timpiloru anteriori lui Cristosu; o practicau judeii si paganii deopotriva. Aronu si fiii lui s'au spalatu cu apa candu ei au intratu in servitiulu preotiescu. ¹⁾ Egiptenii, Persii, Grecii si Romanii cu-

fundau in apa pe cei ce se consacrau la misterulu religiunei loru. Brahminii spalau pe copii indata dupa nascerea loru in undele riului Gangá, si acestu actu la ei sa numiá *palingenesia*, terminu intrebuintiatu si de santulu apost. Pavelu in denotarea botezului crestinu. ²⁾

Insa ca simbolulu pocaintiei si a renascerei, ce avea se curatie tóta omenimea, Ioanu precursorele si botezatoriulu mantuatoriulu a fostu celu antaiu, care a introdusu ceremoni'a cufundarei in riulu Iordanului, pe carea si Cristosu a mantienut'o in crestinismu; de o parte pentrucá ap'a este elementulu celu mai indemanaticu in administrarea tainei botezului, éra de alta parte, pentrucá intre tóte obiectele visibile ap'a denóta mai claru efectulu internu alu acestui misteru, adeca darulu unitu cu elu; càci precum ap'a spala tóta intinatinea corpului asia si botezulu spala tóta intinarea sufletului de pecate. Cristosu adeca, a datu botezului crestinu o putere si demnitate pe care botezulu lui Ioanu nu le avea, prin urmare cei botezati de densulu trebuí de nou se se boteze pentru a se face urmatori credintiosi lui Cristosu, dupe cum s'a intemplatu acést'a in Efesu la ordinulu lui Pavelu cu doispredece discipuli ai lui Ioanu. ³⁾ Superioritatea botezului crestinu se demustra in sa din variele numiri si atribute cu care lu-destinge S. apostolu Pavelu si dupa elu mai multi parinti ai bisericeii. Aceste numiri in generalu, S. Ioanu Crisostomu le motivéza in urmatoriulu modu:

„Acésta curatire mistica (botezulu) se chiama bai'a renascerei (palingenesia): *ne a mantuitu pre noi, dice apostolulu, prin bai'a nascerei cei de a dou'a si a inoiei spiretului santu* (Tit) 3.5) Se chiama si iluminare (fotisma) asia lu-numesce apost. Pavelu: *aduceti-ve aminte de dilele celea mai dinainte intru care luminandu-ve, multa lupta de patimi ati suferitu* (Evrei 10. 32. Se chiama ingropare: *impreuna cu elu ne-am ingropatu prin botezu intru mórté* (Rom. 6.4.) de asemenea si circumcisiune: *intru care si sunteti taieti impregruru, cu circumcisiune nefacuta de mana intru desbracarea trupului pacatelor carnei* (Colos. 2.11.) Se numesce cruce: *Omulu nostru celu vechiu cu densulu impreuna s'a restignitu, ca se se strice trupulu pecatului* (Rom. 6.6.)“ ⁴⁾

La inceputulu bisericeii, botezarea crestiniloru se afectuiá de comunu in riulu Iordanului prin cufundarea persónei botezende in apa; acést'a erá si dorinti'a crestiniloru in genere a se botezá la locul unde s'a botezatu mantuatoriulu Cristosu. Éra candu apostolii au inceputu calatoriile loru misionare, in administrarea botezului nu s'a mai observatu nici timpu, nici locu anumitu: „*Primum omnes docebant et omnes baptisabant, quibuscumque diebus vel temporibus fuisset occasio: nec enim Philippus quaesivit diem quo eunuchum bap-*

¹⁾ Esire XXIX. 4.

²⁾ Tit. III. 5. ³⁾ Fapt. XIX. 1—7. ⁴⁾ Catech. 1 ad illumin.

tisaret, neque jejunium interposuit. Neque Paulus et Silas tempus distulerunt, quo optionem carceris baptisarent cum omnibus ejus. Neque Petrus diaconos habuit aut diem quaesivit, quando Cornelium cum omni ejus domo baptisavit“ ⁵⁾ = (la inceputu toti invetiau si toti botezau, in ori ce diua séu timpu, candu se dá ocasiunea: nici Filipu n'a alesu diu'a in care a botezatu pre eunuchulu nici a ordinatu postu. Nici Pavelu si Sila n'au osebitu timpulu in care au botezatu pe pazitorii carcerii, si nici Petru n'au avutu diaconi ori diua determinata, candu a botezatu pre Corneliu cu tóta cas'a sa.) Nu s'a ficsatu timpu anumitu pentrucà dupre dis'a lui Tertulianu: „*Omnis dies Domini est, omnis hora, omne tempus habile baptismo: si de solennitate interest, de gratia nihil refert*“ ⁶⁾ = (ori care diaeste diu'a Domnului, ori care óra si ori ce timpu este acomodatu pentru botezu, ceea ce este necesariu la solenitate, la gratia nu contribue.) Un'a numai se pretindea la administrarea botezului, si acést'a este ap'a naturala. Botezulu fora apa nu e botezu: „*Tolle aquam et non est baptismus.*“ ⁷⁾

(Va urmá.)

Studie despre arta.

(Dupre Herbart.)

I.

Artă si artistulu.

Avendu inaintea nostra unu obiectu, lu-potemu supune totudeun'a mintii, va se dica lu-potemu face subiectu logicu. Impreunandu subiectulu acest'a logicu cu unu predicatu oresi-carele, amu esprimitu o judecata. Daca dicemu, că obiectulu cutare e escelentu séu de condamnatu, dara nepreocupati, esprimâmu o judecata estetica. Daca ni-se nasce inse o preocupatiune adeverata intru apretiarea obiectului respectivu si nu-i potemu dá nice unu atributu nefavoritoriu, judecat'a acést'a se numesce morala, si valórea ei e mai mare séu mai mica, dupa cum se pote realisá vointi'a aceea imperativa, adeca preocupatiunea.

Dar' afora de judecat'a estetica si morala mai esista si o judecata teoretica. — Căti jurisprudenti celebri numera pre paginile sale istori'a civilisatiunei, dar' nicaira pre suprafaci'a pamentului nu aflâmu unu statu, carele ar corespunde intru tóte judecătii loru teoretice!

Nu ni-e scopulu se faciau comparatiune marcata intre aceste trei felii de judecătii, la ce ne-ar' ajutá cu deosebire cele cincii idei etice; ne marginimu pre langa constatarea, că judecat'a morala se baséza pre cea estetica, avendu amende de modelu pre cea teoretica, si că sfer'a judecatei estetice e multu mai vasta de cătu a celei morale.

Judecătii nepreocupate, care preferescu ori condamna valórea cutáru obiectu, esista mai alesu in unele arte si se manifestéza in forme deosebite. Spre esemplu dice cinev'a: mie mi-place mai bine architectur'a gotica de cătu cea grecésca; ér altulu i-respondé: mie nu-mi place de turnurile nalte, pentru-cà e mai frumosu se privesci de pre unu co-perementu planu. — Séu dice cineva: e esteticu omulu

⁵⁾ S. Ambrosiu in Ephes. C. 4. ⁶⁾ Tert. de bapt. C. 4. ⁷⁾ S. Augustin Tract. 15 in Ioan.

curagiosu, dreptu, nepetatu, marinimosu si carele e constantu principiiloru sale si remane consecuentu in activitatea sa.

Éta aici dóue felii de judecătii estetice! Cele de antâie considera acelesi obiecte, ca si candu aru intrá din afora in simtirile nostre; ceste-alalte se baséza pre unu síru de apretiiari ale vointiei, carea e unu ce innascutu omului si societătii, de unde s'a si ivitu numirea de judecata estetica a vointiei, cu carea nu se potu inpacá toti acéi'a ce sustienu, că esteticulu trebuie se-lu avemu dinainte ca o icona.

Nessulu celu adeveratu d'intre judecătii estetice pretinde se considerâmu in ce consuna si in ce divergéza ele, ca se nu facemu deosebiri acolo, unde nu sunt, séu se le schimbâmu intre sine, pentru-cà la din contra activitatea omului si-gresiesce directiunea si remane fora de rezultatulu doritu.

Din punctu de vedere practic u ori ce judecata estetica e momentóse; dar' desi nu-si are fia carea de obiectu vointi'a si nu-i determina valórea, cu tóte estea si un'a si alt'a ne invita la cutare arta, daca favorescu impregiurările.

Unde nu inflorescu artele, acolo domnesce duritatea si simplicitatea. Unde lucréze spiritulu, acolo se desvólta pre incetulu comerçulu astu-feliu, că si diferinti'a cea mai neinsemnata dintre obiectele mai multu séu mai pucinu decore, netede, cuvenintióse si comode producu unu feliu de activitate, din carea se póte sperá profitu.

De aici se nascu inse si pericule; astu-feliu e periculosu se preferimu séu se condamnâmu preceptele relegiunei, formele de statu si moralulu dupa impresiunile estetice, care provinu din aparinti'a loru esterna, din tipurile ochiului simtitoriu seu din alte tipuri de aceste fantastice. Poetulu celu mare alu germaniloru admoniéza intru unu locu de periculu moralulu esteticu; ér Cicero „de officiis“ prin tratatulu seu despre „decorum“ ni-impune de datorintia acelasi moralu; d'ar si unulu si altulu dice aceeaasi, pentru-cà nici unulu nu permite se acoperimu uritulu internu cu frumosulu esternu; apoi nice că se póte presupune despre Schiller, că a voitu se dechiare resbelu esteticei in numele moralulu.

Omulu practic u asiédia mai antâiu frumosulu esternu in rangulu bunuriloru, care se cuvine se le preferimu, se le posedemu si se le gustamu numai intru cătu nu suferé prin aceea datorintiele. Daca e se aiba frumosulu valore morala, trebuie se servésca de mediu unui scopu moralu; servitiulu acest'a e strainu de densulu si nice nu-i póte adauge nice subtrage ceva din valórea sa morala. Considerandu inse frumosulu din altu punctu de vedere aflâmu, că trebuie preferitu bunuriloru vulgare; că-ci dure a cultivá pre unu omu primitivu, séu potemu dice si duru, se recere mai antâiu lucru si diligentia, prin urmare sperantia la profitu, ér a dou'a trépta a culturei o forméza frumosulu, carele castigandulu si pretiindulu sbóra departe preste simtitiunea gustului si scóte pre omu din dorere si necadin, ér pe de alta parte i-inmultiesce sum'a lucruriloru, ce póte se le aiba, prin urmare se le si pierdia. Frumosulu nu ne face mai liberi, neci mai independenti, din contra ni inmultiesce necesitătiele; dar' ne invétia se pretiimu valorile, alu căroru barometru nu e nici gustarea, nici abstinenti'a de ele. Frumosulu se face puncte intre bunuri si virtute, pentru celu ce i-a castigatu amicti'a.

Dar cuvenintiosu e óre se ne oprimu pre acést'a tréptamedia? Nice artistulu nice iubitorulu de arte nu progreséza mai multu in privinti'a morala decâtu celu diligentu, carele a introdusu ordine in viet'a sa; ma! póte se alipesce mai tare de trept'a sa media decâtu cel'a de trépt'a cea de diosu a diligentiei, chiar pentru-cà apretiarea frumosului e autonoma, pre candu profitulu si-aplu nu multiumesce necesitătiele mai inalte si nice că scie inventá ver una multiumire amagitoria.

Daca unui spiritu i-sunt de lipsa trei mase diverse de reprezentatiuni pentru bunuri, datorintie si virtute, din cunosceră s'eu cultivarea cutărei arte va rezultă, nemediocitu alt'a, carea nu p'ote multum' spiritulu, fora numai alipinduse de cele trei; omulu moralu devine prin ac'est'a totu mai tare apesatu si simbiesce necesitatea relegiunei, a cărei'a chiamare e, se usiureze sarcinele spiritului, ma! se si cureze spiritulu morbosu.

Cestiunea se chiarifica si mai bine, daca observamu că, dupa ce ustenel'a indelungata a artistului a produsu unu capu de opera, productulu seu nu-si afla usioru loculu meritatu; retacesce prin lumea larga, se vinde cu unu pretiu neinsemnatu la ori si cine, devine in periculu se se nemicisca, daca nu se ivesce din intemperate cunoscutoriulu si adoratoriulu, ca se-i ofera loculu meritatu. Sunt apoi multi artici artistici, spre esemplu cei dramatici si musicaii, cari au lipsa de arte noue, pentru-ca se-si p'ota documenta esistenti'a. Apoi nice nu are timpu omulu tot-de-un'a pentru arte, din care cauza se si ivescu invitările cele multe, ca se vedi s'eu se audi cutare si cutare articiu artisticu.

Aceste t'ote ni areta, că art'a nu trebuie se se separeze, de ora-ce nice cunoscutoriulu nice artistulu, nice spatiulu nice timpulu nu sunt in stare se ofera opereloru sale ver-unu locu si mai neinsemnatu, despre carele s'ar potea dice cu securitate, că li compete numai loru.

Cu unu cuventu disu: ori ce arta estetica, chiar si cea sublima, e arta infrumsetiatoria, pentru-că ea infrumsetieza, dar' nu p'ote si nice se cuvine se domineze viati'a. Daca suntemu ceva cam severi, atunci adaugemu, că si scienti'a are aceeasi s'orte. Dar ce on'ore mai mare esista pre pamentu, de cătu a infrumsetia viati'a? Nu avemu se facemu alt'a, de cătu se ne nesuimu ca se infrumsetiamu t'ote cu atare talismanu, si ast'a o vomu ajunge numai prin diligentia si spiritulu.

Nu ni-ar placé de loculu locului, ca veridictulu acest'a se deprimeze pre artisti si literati. Judecat'a estetica e autonoma, si fia care ramu alu scientiei si-are nemediocitu interesulu seu; celu ce nu p'ote penetrá ast'a, nu va sc' produce si nici apretia nemicu dupa val'orea sa nemedilocita.

De-ora-ce judecat'a estetica inca se baséza pre cea teoretica, de aceea artistulu trebuie se cunósca f'orte bine natur'a materialului, ce voiesce se-lu prelucreze; poetulu trebuie se patrunda pana in madua gramatic'a limbei, in carea face versuri, chiar precumu trebuie se cunósca musicantulu constructiunea instrumentului, pentru carele compune si pictorulu insusirile coloriloru, in care si-moia penelulu. Daca ne intrebamu, câte feliori de arte potu esista? respundemu: atâte, câte sunt si materiile, care i-se ofera artistului. Totu ce a fostu mai inainte necunoscutu, si acum afla omulu de frumosu, ne invita se mergemu pre urm'a sa mai departe, si ceea ce f'ú pana acuma numai posibilu, se preface cu timpulu in realitate.

Considerandu art'a din punctulu acest'a de vedere, terenulu ei se estinde departe preste frumosu, pentru-că si ce e placutu si folositoriu invita pre omu se inventeze si se cultiveze anumite moduri de procedere, care inca se numescu arte, pentru-că din cultivarea loru se nasce dexteritatea de a produce lucruri recomandavere, care succedu numai celui ce le intielegu.

Observamunile de pana aici nu se referescu numai la cultivabilitatea materialului, ci si la a artistului. Cea de antaia provoca intrebarea, că ore potemu dispune de materialulu multu si bunu si de unde se-lu capetamu? C'est'a inse intréba: ore p'ote subsista artistulu pre langa alti omeni, intru cătu are lipsa de favorulu si succursulu loru si intru cătu se potu recomandá operele sale s'eu si-potu castigá apretiatori? Artele nunumai se nascu, ele si disparu, daca nu sunt favorite. Ómenii, cari traiescu langa olalta, forméza unu sistemu, in carele esistenti'a unui'a e asecurata de toti

ceialalti, lucrandu-si mana in mana, luandu unulu dela altulu si impartindu fia carele productele sale la mai multi. Cine nu cunósce sistemulu de comertiu si pusetiunea cea adeseori critica a unui'a intre cei alalti? Cine nu cunósce cerintiele comertului liberu, care presupunu, că se va tiené de sine ecuilibrulu in unele privintie, adeca va rezultá massimulu de profitu, daca se voru delaturá piedecile? Proverbiulu severu: „art'a ambla a cers'i“ atinge si art'a frumósă, ma! chiar si scienti'a, daca nu se afla vreo avere insemnata, s'eu ver unu spiritulu nobilu alu societătiei, care se o scutesca s'eu se-i usiureze carier'a.

Din aceste aflamu, că nu mai esista numai unu omu practiculu, ci mai multi si diversi si anume, pentru-că nu p'ote capeta fia carele materialulu, si nece nu afla ocaziune se se deprinda in ori care arta, si apoi si din altu motivu, care se referesce la cultivabilitatea artistului.

Ce e dreptu vedemu adeseori, că unulu se încérca se se deprinda si se profeseze mai multe arte; dar cu cătu imbetranesce mai tare, cu atātu se marginesce mai multu pre langa un'a s'eu pe langa mai pucine, pentru-că e imposibilitate psihologica se se distinga cinev'a in mai multe arte si pentru că lucrulu defectosu succede cu atātu mai pucinu, cu cătu remane mai multu in defectele sale.

Aici ni se infaciosieza unu esemplu eclatantu, cătu e de greu se conlucreze mai multe mase de reprezentatiuni. Fia-care arta si-are in spiritulu artistului mass'a sa propria de reprezentatiuni; in ac'est'a se afla o specia deosebita de vivacitate, unu ritmu deosebitu de misicare, o simtitiune rara facia de ce e corectu si necorectu si preste totu suma de dantine si principie probate, de care abiá se pote desparti spiritulu chiar si in órele libere. Dar daca inbratiosieza artistulu si a dou'a arta, cum voru consumá intresine acele doué mase de reprezentatiuni? P'ote, dupa cum consuma in spiritulu literatului limbele si istoria, care se ajuta in multe privintie; s'eu ca limbele comparative. In casulu acest'a se contopescu intrun'a masele de mai inainte si t'ote aparu ordinate ca totu atatia membri ai masei nóue, chiar precum apare fia care ordinata dupa partile sale constitutive. Ac'est'a se si cuvine se fia asia, intru cătu se pote numai, că-ci unde nu e ordinea posibila, acolo se vedu f'orte bine urmele leni si ale nescientiei. Dar' — sunt certi denique fines! Adev'erulu acest'a se referesce mai multu la arte de cătu la sciinti'a propria; că-ci, pre candu scienti'a se pote asemena in cătu-va cu unu campu estinsu si planu, pre atunci fia care arta redica in noi munti si vai s'eu produce valuri, pre care acum se inaltia acum descinde barc'a cugeteloru nóstre. Moabilitatea ac'est'a o provóca diferite miscări straine; de aceea polyartistulu e si mai aprópe de nemic'a de cătu polyhistoricul. Daca dorese cineva se vedea arta, atunci trebuie se-i permita artisului si dispositiunile sale.

Natur'a nunumai că opresce cumularea mai multoru arte in unulu si acelasi spiritulu dar' si timbréza pre omeni atātu de caracteristicu, încātu numai talentele cele mai rari potu esercea artele cele mai grele, si că talentulu trebuie se decida in genere, de care arta e capabilu fia carele. Neci nu posede totinsulu aceeasi atentiune spre a invetiá si a-si castigá dexteritătile necesarie; unii intielegu anevoia si uita usioru, ér daca se recere se spuna s'eu se aplice lucrurile, ce le-au invetiatu, i vedemu cum se impiedeca si cătu ni le predáu de mutilate. Spiritele cele mai mari adeseori sunt lipsite de simtiementu s'eu apoi nu-lu potu predomni. Altii inse sunt tardıi, nu-si potu pune cugetele in misicare, se c'erca in totu modulu se formeze unu intregu din fragmente neacomodate si apoi nu-lu potu nici rotundí nice inchiaia. Din altii curgu apoi ideile ca valea dar' lipsesce gustulu, O! câte se mai receru ca se fia capabilu omulu chiar si numai de un a arta! Câte trebuie se-si adune din afora, pana ce se cultivéza! Daca pentru un a arta se receru atâte conditiuni deosebite, cum

ar' potea fi de ajunsu aceste pentru mai multe arte? — Câtu de interesantu ar fi se potemu aflá insusirile si caracteristecel, prin care se manifestéza de tempuriu talentulu! Spre acést'a se recere inse se tractámu chiar artele din punctu de vedere psihologicu si se scrutámu, ce activitate spirituala pretinde in specialu fia care arta.

Dar se póte cá si temperamentele artistiloru desvoltati sunt diferite, chiar ca si talentele. Toti cei competenti afirma, cá fia-carei arte i-corespunde o cuscientia caracteristica. Artistulu se lauda pre sine insusi pentru opulu, care — dupa parerea sa — i-a succesu. Ce ar urmá inse daca artistulu nu i-ar pasá de laud'a sa propria? Nemicu alta, de cátu cá densulu ar produce lucru bunu séu reu, dupa cum dá Domnedieu. Daca inse artistulu si-condamna insusi opulu seu, cuscienti'a sa nu póte suferi atare condamnare, daca nu e influentiata de motive straine, cá-ci nu-lu impiedeca nemica se paraséca art'a, carea nu-i multiumesce nesuintiele. Daca e vorb'a apoi, ca art'a se aduca profitu, atunci se nasce in omulu onorificu, pre langa cuscienti'a artei, si una cuscientia morala, carea i-impune se nu vinda marfa rea in locu de buna. Aceste dóue feliiuri de cuscientia se intrunescu totudeun'a, chiar daca si desconsiderámu impulsurile externe, cáci art'a inca póte stricá si anume: b u n u r i l o r u , v e r t u t e i , a r t i s t u l u i , m a ! c h i a r s i a l t o r ' a .

Tóte aceste provóca întrebările psihologice: óre potu subsistá langa olalta intr'unu spiritulu mai multe masse de reprezentatiuni, potu ele conlucrá si in ce modu?

Se precepe de sine, cá întrebările aceste se referescu multu mai multu la artele frumoase, de cátu la cele folositorie, care incorda si ocupa spiritulu mai pucinu. Substituindu inse unitatea cuscientiei din artistu cu unitatea societatii, in carea au se consiste tote speciele de industria, aflámu cá artele frumoase semana fórté pucinu cu cele folositorie. Aceste se sustienu imprumutatu unele pre altele, pentru-cá afla unu sistemu mare de necesitati si de mie-die ajutatórie; dar câte odata se pare cá nu esista intre ele nice una congruentia, ci numai frecári continue; de aceea si credemu cá nu vomu atacá de locu principiile economisitoru nostri moderni, daca in cele urmatorie vomu observá unele specialu despre artele folositorie.

(Va urmá).

D i v e r s e .

Deórace cóle de prenumeratiune nu am distribuitu, numerii 1 si 2 din foá'a „Biserica si Scoá'a“ se trimitu ca esemplarie de proba, éra dela numerulu 3 foá'a se va spedá numai la prenumeranti.

** Afacerile delegatiunei nóstre congresuali, cari pentru schimbările intevenite la metropolia si pentru incurcaturile publice-politice devenisera a stá balta, dupa cum suntemu informati, au se fie puse numai decátu in miscare. Escelenti'a Sa, parintele arhiepiscopu si metropolitu, ca presedintele acestei delegatiuni lucra ne'ntreuptu cu referintele delegatiunei, domnulu Vincentiu Babesiu la regularea si inaintarea aceluor afaceri. Prim'a si principal'a ingrigire este indreptata facia de credintiosii nostri de prin comunele mestecate, cari inca si acum pórtá jugulu strainu in biserica si scóla.

+ Adunari de interesu publicu. Dupa cum ni se scrie din Sibiu, Consistoriulu metropolitanu plenariu pre de o parte, é de alt'a adunarea generale a institutulu nostru de creditu si de economii „Albina“ este se se convóce in Sibiu cam in a dóua diumetate a lunei lui Martiu, in septeman'a penultima a postulu mare. De asemenea este decretata si adunarea cea mai de aprópe a epitropiei fonduriloru comune bisericesci si scolare din Aradu pre sambata in 12/24 martiu.

* Epitropia' a provisoria a fonduriloru comune de Aradu si Caransebesiu s'a intr'unitu in dilele 1 si 2 ale lunei lui

fauru cal. nou in siedintia plenaria. Dintre obiectele, ce se pertractara cu acést'a ocaziune, insemnamu aci cele mai importante, si anume revisiunea socotiloru anulu espiratu, scontrarea cassei si impartirea de imprumuturi. Prin cele doue d'antaiu s'a constatatú, cá fondurile comune se administréza corectú, si cá pre langa tóte calamitatile financiari, ce apésa atátu de greu tóte instituttele publice de creditu in lips'a generale de bani, in care traimu; fondurile nóstre totusi si-potura incasá pretensiunile de interese in cea mai mare parte. Totu cu acést'a ocaziune se impartira la privati, pre langa garantia de ajunsu in sensulu regulamentulu epitropiei, imprumuturi in suma aprópe de 25 mii fiorini val. austr.

= Incercarile de impacatiune intre guvernulu austriacu si celu magiaru in privintia' a bancei nationali, pre langa tóte frementarile ambeloru párti si tóte staruintiele MSale, precum si ale contelui Andrassy, nu au succesu. Pétr'a ofensiunei se fi fost mai vertosu regularea postulu de gubernatoru alu bancei comune. Ministeriulu magiaru cu Tisza in frunte se-si fie datu dimisiunea.

** O demonstratiune nesuccésa. Pre sambata ser'a in 3 fauru n. se preparase, dupa cum ni se scrie, in Sibiu unu banchetu sub firm'a intregéi inteligentie si resp. a junimei romane, cu scopu de a manifestá placere si aprobare pentru tienst'a mai din urma a diariulu „Telegrafulu Romanu.“ Dupace se bucinase cu mare toiu tienerea acestui banchetu in orasiu si giuru, in momentul din urma se amená. O fóia locala germana atribui amenarea unei poteri necunoscuté; altii o splicara din motive de neoportunitate, si mai altii din nentielegere asupra scopulu. Toti adeca erau de acordu, cá opositiunea „Telegrafulu Romanu“ facia de politi'a magiara cu cunoscutele-i tendintie merita recunoscintia publica; ómenii practici sciau inse, ca acést'a recunoscintia nu se póte manifestá rationalmente in altu modu, decátu numai prin in multirea prenumeratorilor; altii éra si se teméu, cá prin o manifestatiune publica de natur'a unui banchetu cu toaste bombastice, ar poté degenerá intr'o demonstratiune cu votu de blarau pentru trecutul Telegrafulu; mai altii in fine din cuvintele private ale unora suspiciara, cá demonstratiunea are se fie splicata séu chiar indreptata contra enciclicéi de anulu nou a Escelentiei sale, parintelui arhiepiscopu si metropolitu. Astfeliu nefiendu precisata directiunea demonstratiunei de catra acei'a, cari o inscenara, acea se amená — speramu, pentru totudeun'a.

+ (Ieri atotu puternicu adi de totu nemernicu!) Mithad Pasia, Marele-Veziru si reformatore alu Turciei, de la carele toti amicii turciloru asteptau regenerarea Orientulu, deorace densulu prin constitutiunea sa liberala, compusa dupre esemplulu mariloru barbati de statu a facutu incercarea de a civilisá si ferici popórele din imperati'a turcésca — decretandu-le pre tóte de otomane cu limb'a si nationalitate turcésca, si sub acést'a conditiune plechiarandu-le pre tóte de opotriva indreptatite inaintea legii, — dupa scirile mai noue din Constantinopole fu delaturatu dela potere intr'unu modu curatu turcescu. Se invitá adeca la palatu in audientia la sultanulu. Aici i-se descoperi, cá este depusu din oficiu, si numai decátu se transportá pre o corabia. Acést'a plecá indata spre marea mediterana, ca se duca in esiliu afara din imperiulu sultanulu pre acél'a, in giurulu caruia cátuva timpu se inverti tóta istoria acestui imperiu. Nu i-se permise nici barmen se-si véda muerea si copii! Cu elu a caditu fresce totu guvernulu liberalu, inlocuindu-se prin ómeni de totu nooi, a caroru politica numai de aci nainte se va poté cunósce.

× Balulu arangiatu de junimea romana din Aradu in 27 ian. a. c. a fostu cercetatu de unu publicu alesu si numerosu. Venitulu se spera a fi peste asteptare.

Redactoru respundietoriu: **Vincentiu Mangra.**